

**МІНІСТЕРСТВО ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
(Мінприроди)**

вул. Митрополита Василя Липківського, 35, Київ, 03035, тел.: (044) 206-31-00, (044) 206-31-64;
факс: (044) 206-31-07; E-mail: secretar@menr.gov.ua; Код ЄДРПОУ 37552996

№
на № 04 від 25.09.2017

ТОВ «Тернопільтепло»
вул. Б. Хмельницького, 11А,
м. Тернопіль, 46001

Про висновок державної
екологічної експертизи

Міністерство екології та природних ресурсів України нижченаведеним повідомляє, що:

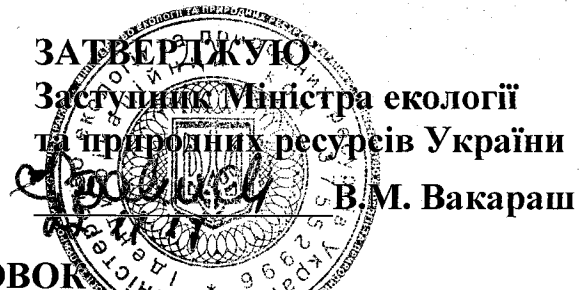
- видало висновок державної екологічної експертизи по матеріалам оцінки впливу на навколишнє середовище «Технічне переоснащення котельні по вул. Просвіти, 9 в м. Тернопіль для використання альтернативних видів палив» (додається);
- матеріали, що надавались на проведення державної екологічної експертизи, повертаємо у повному обсязі (додаються).

Додатки:

- матеріали, що надавались на проведення державної екологічної експертизи;
- висновок державної екологічної експертизи від 22.11.2017
№ 7-03/12-24633/10-17 на 8 арк. в 1 прим.

Заступник Міністра

В.М. Вакарш

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник Міністра екології
та природних ресурсів України
В.М. Вакарш

ВИСНОВОК

№ 7-08/12-24688/10-17 від 11.10.2017

державної екологічної експертизи матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище «Технічне переоснащення котельні по вул. Просвіти, 9 в м. Тернопіль для використання альтернативних видів палива»

Міністерством екології та природних ресурсів України у зв'язку із зверненням ТОВ «Тернопільтепло» відповідно до вимог Закону України «Про екологічну експертизу» та інших нормативно-правових актів проведена державна екологічна експертиза матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище «Технічне переоснащення котельні по вул. Просвіти, 9 в м. Тернопіль для використання альтернативних видів палива» (далі – матеріали ОВНС).

Замовник державної екологічної експертизи – ТОВ «Тернопільтепло», юридична адреса: 46001 м. Тернопіль, вул. Б. Хмельницького, 11-А. Розробник матеріалів ОВНС – Новокаховський комплексний проектно-вишукувальний відділ «НДІпроектреконструкція», інженер-проектувальник – О.О. Савенко (кваліфікаційний сертифікат серії АР № 003211 від 12.09.2012).

У складі наданих матеріалів представлені оригінали та копії наступних документів: матеріали ОВНС «Технічне переоснащення котельні по вул. Просвіти, 9 в м. Тернопіль для використання альтернативних видів палива»; «Завдання на розробку матеріалів ОВНС»; «Заява про наміри»; «Заява про екологічні наслідки діяльності»; публікація «Заяви про наміри» в газеті «Моя газета» від 01.08.2016 № 3 (490); публікація «Заяви про екологічні наслідки діяльності» в газеті «Тернопіль Вечірній» від 07.09.2016 № 20 (1825); протокол відкритого засідання щодо обговорення намірів відносно планової діяльності ТОВ «Тернопільтепло» від 05 вересня 2016; лист Тернопільської міської ради від 03.09.2016 № 785/16 щодо відсутності зауважень та пропозицій від громадськості; лист КП ТМ «Тернопільміськтеплокомуненерго» Тернопільської міської ради від 22.03.2017 № 856/3 щодо характеристики димової труби; лист Управління Держпраці у Тернопільській області від 02.10.2017 № 3200/01-05-6.1/17 щодо оцінки впливу на довкілля від використання альтернативних видів палива; лист Управління державної служби України з надзвичайних ситуацій у Тернопільській області від 04.10.2017 № 3-2/4631 щодо погодження матеріалів ОВНС; лист Державного управління охорони навколишнього природного середовища в Тернопільській області від 11.10.2011 № 2-2/3074 про рішення щодо внесення змін до дозволу № 6110100000-345 на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами за № 6110100000-345а від 10.10.2011; дозвіл Державного управління охорони навколишнього природного середовища в

Тернопільській області на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами за № 6110100000-345а від 10.10.2011 Комунальному підприємству теплових мереж «Тернопільміськтеплокомуненерго» Тернопільської міської ради; дозвіл Головного управління Держпраці у Київській області від 28.10.2016 № 2947.16.32 на застосування водогрійних котлів твердопаливних моделей «УТВ» ТОВ «Фірма «Промгазтехнологія»; експертний звіт філії ДП «УКРДЕРЖБУДЕКСПЕРТИЗА» у Тернопільській області щодо розгляду проектної документації за робочим проектом «Технічне переоснащення котельні по вул. Просвіти, 9 в м. Тернопіль для використання альтернативних видів палива» від 27.07.2016 № 20-0490-16; експертна оцінка філії ДП «УКРДЕРЖБУДЕКСПЕРТИЗА» у Тернопільській області щодо розгляду проектної документації за робочим проектом «Технічне переоснащення котельні по вул. Просвіти, 9 в м. Тернопіль для використання альтернативних видів палива» від 31.03.2017 № 20-0024-17/ЕО; Звіт по інвентаризації викидів забруднюючих речовин для КП ТМ «Тернопільміськтеплокомуненерго» котельня по вул. Просвіти, 9 м. Тернопіль, м. Тернопіль-2008; Звіт по роботі «проведення досліджень атмосферного повітря на вміст забруднюючих речовин на межі СЗЗ котельні ТОВ «Тернопільтепло», виконаний ТОВ НВП «Екос», 2017 рік; сертифікат відповідності ДПП СВЦОО за № UA.TR.012.C.0186-16 на котли водогрійні твердопаливні типу УТВ виробництва ТОВ «Фірма «Промгазтехнологія»; паспорт ПГТ 400.00.00.00.000 ПС та інструкція по експлуатації ПГТ 400.00.00.00.000 ІЕ на УТВ-2,5 за ТУ У 25.2-30594998-009:2015, розроблені ТОВ «Фірма «Промгазтехнологія», м. Фастів-2016; довідки Тернопільського обласного центру з гідрометеорології щодо метеорологічних умов та фонових концентрацій від 11.07.2016 № 35.02/03/166 та від 08.07.2016 № 35.09/33/13 відповідно; результати інструментальних досліджень викидів забруднюючих речовин від труби котла УТВ-2,0, виконаних ПП «Інтер-Еко»; результати досліджень хімічного складу золи і пилу торфу, виконаних науково-дослідницькою лабораторією мінералого-геохімічних досліджень ННІ «Інститут геології» Київського національного університету ім. Т. Шевченка; договір про спільну діяльність від 03.11.2016 р. між КП «Тернопільміськтеплокомуненерго» Тернопільської міської ради та ТОВ «ТЕРНОПІЛЬТЕПЛО»; розрахунок розсіювання забруднюючих речовин; схеми розсіювання забруднюючих речовин; розрахунок очікуваних рівнів шуму; оцінка ризику впливу господарської діяльності на здоров'я населення; оцінка соціального ризику впливу господарської діяльності; генеральний план та ситуаційні схеми із вказаними джерелами впливів на навколишнє середовище; кваліфікаційний сертифікат розробника розділу ОВНС.

Матеріали оцінки впливів на навколишнє природне середовище «Технічне переоснащення котельні по вул. Просвіти, 9 в м. Тернопіль для використання альтернативних видів палива» розроблені на підставі «Завдання на розроблення матеріалів ОВНС», з метою визначення доцільності та прийнятності об'єкта державної екологічної експертизи вимогам природоохоронного законодавства України.

Згідно наданих матеріалів, ділянка площею 1,3697 га існуючої котельні знаходиться в м. Тернопіль, по вул. Просвіти, 9 у межах складеної забудови.

Існуюча котельня складається із 2-х котельних залів. В котельному залі № 1 розташовані 2 котли типу ТВГ-8М та 1 котел КВ-7,56-150, що працюють на природному газі, мережеві насоси, електрощити, блоки автоматики, водо підготовка. В котельному залі № 2 встановлені 2 котли КВ-ГМ-150 та когенераційна установка ДВ Г1А-500. Режим роботи котлів – періодичний. Димові гази видаляються через 2 існуючі труби (дозвіл на викиди ЗР до атмосферного повітря стаціонарними джерелами №6110100000-345а, терміном дії до 2016 року).

Технічне переоснащення котельні передбачає переоснащення існуючого обладнання котельного залу № 1, шляхом демонтажу одного існуючого котла ТВГ – 8М і встановлення котла-установки теплоутилізації відходів УТВ-2,0 тепловою потужністю 2,0 МВт, з пальником ППП-2,0, для часткової економії газу. Робота устаткування передбачена на торф'яному паливі в кількості 2400 т/рік, що відповідає таким показникам: відносна вологість – не більше 20 %, теплотворна здатність 14,9 МДж/кг (3549 ккал/кг).

Димові гази від топки котла після теплообмінників відходять у рукавний фільтр, де тверді частки пилу – продукти спалювання торфу вловлюються, та видаляються системою імпульсної регенерації фільтру. Очищені димові гази видаляються через індивідуальні газоходи до встановленої димової труби $d=0,45\text{ м}$, $H=22,0\text{ м}$ з допомогою димососу ВЦ-6-28 № 6,3-22/3000.

Робота устаткування УТВ-2 передбачається тільки в опалювальний період року, 184 доби на рік (4416 год/рік).

Після розпалювання твердого палива та введення котла в робочий режим подача газу автоматично припиняється або переходить в режим підігріву. Розрахункова кількість використання природного газу складає 4 тис.м³/рік (2,89 т/рік).

Режим роботи котла та коригування процесу спалювання палива передбачається автоматично, з використанням контрольно-вимірювальних приладів (передбачається встановлення блок-автоматики «ВЕГА»), в тому числі: подачі палива в топку котла; поступове регулювання теплопродуктивності від 10 до 100%; відключення котла від норм контрольних параметрів; індикацію стану датчиків контрольних параметрів на панелі оператора; вирахування теплової потужності в МВт і Гкал, автоматичне золовидалення з колошникової решітки золи. Устаткування котла забезпечене стаціонарним газоаналізатором контролю кисню та вуглецю оксиду.

Виведення котла на необхідний температурний режим роботи здійснюється поступово, при цьому, гарячі продукти спалювання палива поступають на вбудовану систему теплообмінників, по яким подається холодна вода для нагрівання до необхідної температури і відведення гарячої води в систему тепlopостачання. Димові гази від топки котла після теплообмінників відходять до пилеочистного устаткування, де тверді частки пилу (продукти спалювання) вловлюються та видаляються системою імпульсної регенерації фільтру.

Зольний залишок, який утворюється після спалювання торфу в котлі-установці УТВ-2,0, видаляється з крокуючої колошникової решітки до транспортеру через вивантажуючий пристрій – до випускного вікна-отвору, до якого прикріплюються мішки типу «біг-бег», які після наповнення герметично закриваються, тимчасово накопичуються на облаштованому спецмайданчику котельні й передаються для подальшого поводження з відходами відповідно до укладених договорів.

Передбачені природоохоронні заходи:

- організація технологічного процесу передбачена на території що має тверде суцільне водонепроникне покриття;
- наявність мереж інженерної інфраструктури;
- організація збору, очищення та відведення дощових і талих вод, з метою виключення виникнення забруднення водного середовища, ґрунту;
- використання справного технологічного обладнання;
- у разі виникнення необхідності, ремонтні роботи техніки, обладнання тощо, що передбачені до використання при реалізації технологічного регламенту, проводити у спеціально передбачених та організованих для можливості реалізації, з точки зору вимог законодавства України, місцях;
- наявність чіткого регламенту та необхідної кількості засобів на випадок виникнення необхідності оперативної ліквідації, у повному обсязі, з метою мінімізації можливого негативного впливу на оточуюче природне середовище, будь-якої аварійної ситуації;
- припинення будь-яких робіт при виникненні будь-яких нештатних ситуацій (поломка, аварії, тощо) до приведення технологічного процесу до нормальних умов;
- дотримання інших природоохоронних заходів, передбачених відповідними режимними картами котлів та матеріалами ОВНС;
- недопущення перевищення розрахунково визначених концентрацій по основним забруднюючим речовинам;
- забезпечення обладнання необхідною запірною арматурою і контрольно-вимірювальними приладами, встановленими в місцях, зручних для обслуговування та провадження заходів контролю;
- використання у технологічному процесі обладнання, яке виготовлено з корозійностійких матеріалів;
- проведення моніторингу стану навколишнього природного середовища;
- сировина, що використовується на об'єкті, повинна відповідати технічним умовам, державним стандартам, санітарним нормам та регламентам технологічних процесів;
- робота технологічного устаткування у форсованому режимі заборонено;
- облаштування місць тимчасового зберігання відходів відповідно до вимог законодавства;
- вести первинний поточний облік кількості, типу і складу відходів і подавати щодо них статистичну звітність у встановленому порядку;
- електронне керування процесами і автоматизація паливоподачі, горіння та видалення золи з твердопаливного котла;
- ізоляція всіх гарячих частин обладнання та трубопроводів;

- підтримка повної технічної готовності обладнання і герметичності трубопроводів;
- проведення систематичного контролю за герметичністю клапанів, арматури та з'єднань трубопроводів;
- додержання встановлених нормативів ГДВ забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
- здійснення планованої діяльності дозволяється при наявності документів, якими з огляду на вимоги законодавства України регулюється та регламентується експлуатація обладнання, устаткування та пакувальна тара, що передбачено до використання даними матеріалами ОВНС;
- реалізація планової діяльності передбачена з урахуванням та на підставі наявності усіх дозвільних документів, передбачених (необхідних) вимогами законодавства України;
- оснащення котла-установки УТВ-2,0 пилоочистним устаткуванням;
- оснащення приймального бункера для зберігання палива пилоочистним устаткуванням;
- при зниженні ефективності роботи пилоочистного обладнання робота УТВ-2,0 підлягає припиненню до часу відновлення ефективності;
- оснащення установки УТВ-2,0 автоматикою безпеки котла, якою передбачається відключення подачі палива та дуттьового вентилятора при відхиленні режиму роботи котла від заданих параметрів;
- оснащення котла-установки шафою управління ШУ-1 в яку входить: система аварійної сигналізації, система автоматичного регулювання технологічних параметрів і режимів роботи;
- впровадження заходів, внаслідок реалізації яких, процес видалення зольного залишку та процес подачі палива до УТВ-2,0 – не є процесами утворення викиду ЗР до атмосферного повітря;
- використання герметичних систем;
- оснащення установки системою аварійної сигналізації та переносним газоаналізатором для контролю вмісту CO₂ в димових газах;
- оснащення труби котельні блискавозахистом.

Оцінка ризику впливу господарської діяльності на здоров'я населення:

З огляду на передбачені рішення щодо можливості впровадження технології проведення робіт, у т.ч. за результатами аналізу розрахунків, наведених у матеріалах «ОВНС», встановлено, що діяльність проектного об'єкту оцінюється як *прийнятна*.

Оцінка соціального ризику: За результатами аналізу розрахунків, наведених у матеріалах ОВНС, встановлено, що рівень соціального ризику планованої діяльності для населення є *прийнятний*.

Вплив виробничого шуму: Згідно наданих на розгляд матеріалів ОВНС, встановлено, що джерела шуму на об'єкті за своїм рівнем звукового навантаження не перевищуватимуть нормативних рівнів звукового тиску. Рівень вібрації працюючого обладнання не чинитиме руйнівної дії. Джерела ультразвуку електромагнітних та іонізуючих випромінювань відсутні.

Вплив на атмосферне повітря: За даними розрахунку приземних концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі встановлено -

максимальні значення приземних концентрації за всіма ЗР не перевищуватимуть нормативно встановлених вимог щодо стану атмосферного повітря для житлової та громадської забудови.

Платіж за викиди забруднюючих речовин в атмосферу, визначений в грошовому виразі, розраховується згідно ставки податку за викиди в атмосферне повітря окремих забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення (п. 243.1 ст. 243 Податкового кодексу України).

Таким чином, за результатами проведеного аналізу визначено, що при штатному режимі експлуатації котельні вплив на повітряне середовище з урахуванням реалізації передбачених заходів визначається як *екологічно допустимий*.

Оцінка фактичного впливу здійснюється на підставі та з урахуванням результатів моніторингу стану навколишнього середовища щодо реалізації планової діяльності.

Вплив на водні ресурси: Відповідно до матеріалів ОВНС водопостачання котельні передбачено від існуючих мереж водопроводу.

Підживлення системи циркуляції теплоносія здійснюватиметься із існуючого баку об'ємом 4м³ та існуючими насосами з існуючого водопроводу міської мережі водопостачання, що забезпечуватиме необхідний статичний тиск в зворотному трубопроводі теплової мережі. Річна витрата води складатиме 35,5 м³/рік, що забезпечується з мережі міського водопостачання, згідно діючого Договору з КП «Водоканал». Скидів забруднених стічних вод в мережу каналізації не передбачається. Відкриті водойми в районі розташування котельні відсутні.

При реалізації господарської діяльності вода питної якості в технологічному процесі не використовується.

Оцінка фактичного впливу здійснюється на підставі та з урахуванням результатів моніторингу стану навколишнього природного середовища щодо реалізації планованої діяльності.

При штатному режимі експлуатації вплив на водне середовище приймається як *екологічно допустимий*.

Вплив на ґрунт та земельні ресурси:

Вплив на ґрунти та земельні ресурси при штатному режимі експлуатації котельні відсутній. Враховуючи передбачені до виконання природоохоронні заходи, вплив на ґрунти та земельні ресурси приймається як *екологічно допустимий*.

Вплив на флору і фауну, заповідні об'єкти:

При штатних умовах експлуатації об'єкту господарської діяльності негативний вплив на рослинний і тваринний світ відсутній або має опосередкований характер. У зоні впливу об'єкту господарської діяльності відсутні території, що охороняються (заповідники, розплідники, пам'ятники природи), об'єкти, що внесені до державного й місцевого реєстру природно-заповідного фонду, території, перспективні для заповідання.

Вплив об'єкту державної екологічної експертизи на рослинний і тваринний світ, заповідні об'єкти характеризується як *екологічно допустимий*.

Вплив на соціальне середовище:

Вплив на соціальне середовище носить позитивний аспект (можливе створення додаткових робочих місць підвищення відрахувань у місцевий та обласний бюджет тощо). Прийняті природоохоронні заходи та система контролю за станом відходів, способами їх зберігання та поводження з ними, забезпечують мінімальний залишковий рівень впливу господарської діяльності на умови життєдіяльності місцевого населення та його здоров'я.

Вплив господарської діяльності на навколишнє соціальне середовище приймається як *екологічно допустимий*.

Вплив на техногенне середовище:

Господарська діяльність не спричиняє порушення навколишнього техногенного середовища за умов комплексного дотримання правил експлуатації. Пам'ятки архітектури, історії і культури (як об'єкти забудови), зони рекреації, культурного ландшафту та інші елементи техногенного середовища в зоні впливу об'єкту відсутні.

Вплив об'єкту державної екологічної експертизи на техногенне середовище характеризується як *екологічно допустимий*.

Поводження з відходами: Процес утворення та поводження з відходами регулюється вимогами Закону України «Про відходи».

При експлуатації об'єкту господарської діяльності річна розрахункова кількість золи складає 453,9 т/рік, загальна кількість господарсько-побутових відходів складає 41,18 т/рік.

На території об'єкту обладнані відповідно до вимог діючих санітарно-гігієнічних норм і правил місця зберігання відходів.

При виникненні аварійних ситуацій кількісний та якісний склад відходів визначається на місцях, по мірі їх утворення у порядку до вимог діючих законодавчих норм і актів. Подальше поводження з відходами здійснюватиметься у відповідності до вимог Закону України «Про відходи».

Розгляд аварійних ситуацій:

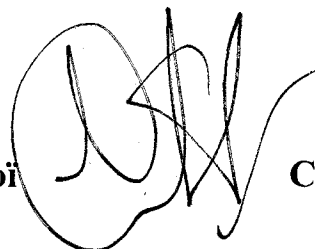
Аварії – це вихід зі строю машин, механізмів, комунікацій, споруд та їх систем внаслідок порушення технології виконання робіт, правил експлуатації, заходів безпеки, помилок, допущених при проектуванні, будівництві, заготівлі агрегатів, стихійного лиха. Небезпеки об'єкту обумовлені технологічними характеристиками обладнання.

З метою недопущення виникнення аварійних ситуацій передбачено ряд організаційно-технічних заходів. На випадок виникнення аварійної ситуації передбачений ряд організаційно-технічних заходів, спрямованих на ліквідацію виниклої ситуації та недопущення забруднення навколишнього природного середовища (наявність плану локалізації та ліквідації аварійних ситуацій, розробленого та узгодженого у встановленому законодавством порядку, наявність оперативного плану по боротьбі з пожежею, дотримання вимог Закону України «Про об'єкти підвищеної безпеки» тощо).

Матеріали оцінки впливів на навколишнє середовище «Технічного переоснащення котельні по вул. Просвіти, 9 в м. Тернопіль для використання альтернативних видів палива», у т.ч., остаточний вплив, з урахуванням та на підставі виконання вищевизначених вимог та умов, приймається та оцінюється як допустимий.

Відповідно до наданих на розгляд матеріалів ОВНС, водночас, враховуючи передбачені організаційно-технічні та природоохоронні заходи планованої діяльності, яка згідно з наданими відомостями визначається екологічно допустимою, Міністерство екології та природних ресурсів України вважає за можливе визнати екологічну допустимість прийнятих у наданих матеріалах рішень та надати їм позитивну оцінку за умови дотримання вимог природоохоронного законодавства України.

**Директор Департаменту
екологічної безпеки та дозвільно-ліцензійної**

С.І. Лук'янчук

**Заступник директора Департаменту
екологічної безпеки та дозвільно-ліцензійної –
начальник управління з питань оцінки впливу
на довкілля та дозвільно-ліцензійної діяльності**

О.В. Крамаренко